

- Начало русской литературы. XI – начало XII века / под. ред. Д. С. Лихачева и Л. А. Дмитриева. – М., 1978. – С. 22–276, только четные.
3. Ричка В. М. «Київ – Другий Єрусалим» (з історії політичної думки та ідеології середньовічної Русі). – К.: Інститут історії України НАН України, 2005. – 243 с
  4. Шумило С. В. Ідея Києва як «другого Єрусалима» // Високий Вал, 12.04.2001. Режим доступу: <http://surl.li/bwjze>

Катерина Гноєва

ПЕТРОВСЬКІ ПЕРЕТВОРЕННЯ У РОСІЇ

Одна з тенденцій сучасної історичної науки – це намагання включити до реконструкції та розуміння подій минулого більше коло персоналій. При вивченні державотворчих процесів зростає потреба в дослідженнях, що розкривають діяльність історичних особистостей, їхню роль та вплив на хід історії. Тому тема «петрівських перетворень» не втрачає своєї актуальності і нині. Відповідно, основна наша увага сфокусована на реформах російського царя, що стали поворотним пунктом у житті російської держави.

Варто почати зі соціальних реформ, які завжди привертали пильну увагу істориків. Одним із досягнень соціальної реформи, яка плавно переходить й у військову (розбудову армії) є Табель про ранги. У петровському поясненні до самої табелі, тобто таблиці, в якій перераховувалися всі нові чини та визначалася їхня відповідність, прямо говорилося: нікому жодні ранги (чини) не надаються доти, доки претенденти «нам і вітчизні жодних послуг не покажуть» [3, с. 8]. При цьому обговорювалося, що дворянські діти можуть розпочинати цивільну службу з найнижчого, XIV класного чину – але лише за умови, що вони здобули необхідну освіту та мають патент на службу. Отже, цим самим можна сказати що почалося поповнення армії та остаточно сформувалося дворянство. Крім цього, закріплення та розвиток у соціальних відносинах принципів кріпацтва, утиск особистих прав практично всіх соціальних груп унеможливлювали розвиток елементів громадянського суспільства, гальмували подальший економічний та соціальний розвиток країни та таїли в собі загрозу нової системної кризи.

Прийнято вважати Петра I творцем регулярної армії, але це не так. Насправді вона в Росії з'явилася за пів століття до Петра, який лише завершив тривалий процес її формування. Так, він одягне армію у форму європейського крою, дасть їй нові статuti та сучасну зброю. Але типова європейська армія тієї епохи комплектувалася найманцями, а російська за

тією ж моделлю, що й раніше. Дворяни у ній служили безстроково, безумовно та обов'язково (той же Табель про ранги), як і за Івана Грозного. А селян у рекрути брали так само, як за Олексія Михайловича брали в полиці нового ладу «даткових людей». Поєднуючи російську традицію з європейським мундиром, Петро створив дуже вдалу модель національної армії, яка успішно проіснувала півтора століття аж до реформи Олександра II [2, с. 5].

Щодо політично-економічних реформ та їх вплив на соціум можна сказати наступне, реформи породили й найважливіше для подальшої історії країни протиріччя між міжнародним статусом Росії, підтримка якого вимагало значних і постійних капіталовкладень, і мізерними ресурсами держави, основним джерелом яких ставала експлуатація населення. Реформи також призвели до подальшого відчуження народних мас від влади, від держави, яка, набуваючи сакрального характеру, дедалі більше сприймалася населенням як ворожа і, насамперед, репресивна сила. Тобто, зміни у державному управлінні були важливим кроком на шляху до модернізації, проте створили прірву між простолудом та владою.

Були й реформи які не прижилися, так як судова реформа в 1719 р. Петро вирішив відокремити суд від адміністрації і створити незалежну систему судових органів. Але у 1727, вже після його смерті, вона була остаточно згорнута. Чому? Тому що, для створення незалежного суду потрібні були кваліфіковані кадри, професійні юристи, а це було проблемно, плюс потрібно було належне фінансування.

Зараз, через століття після реформ, читаючи та аналізуючи літературу, статті, як вітчизняних, так і зарубіжних авторів, можу зробити наступні висновки:

Наслідком петровських реформ можу виділити те, що виявилось незабаром після смерті царя, пов'язано з тим, що поряд із сакралізацією образу правителя сам Петро Великий своєю діяльністю створив як би модель ідеальної держави-трудівниці, неписану систему критеріїв, за якими мимоволі оцінювали тепер усіх його наступників. Невідповідність цим критеріям – істинна чи уявна, нерідко породжувала соціальну напруженість і призводила до державних переворотів. Проте, реформи однозначно були зразком становлення абсолютизму.

Але справді важливим наслідком перетворень Петра I був глибокий культурний розкол між елітою та рештою населення, яке продовжувало перебувати в архаїці. Це стало відмінністю російської модернізації, оскільки в інших європейських країнах нічого подібного не спостерігалось. Проте протягом XIX століття поступово відчуження стало долатись. Просто для тодішнього населення, яке було малоосвіченим, такий наплив змін був занадто різким, тому не все сприймалося.

Отже, як на мене, вплив реформ та загалом політики Петра I був дійсно потужним, до нього Росія як політично, так і економічно була

ізолювана. І лише вихід до Балтійського моря забезпечив доступ на світовий ринок [4, с. 33]. Лише у XVIII столітті вона стає частиною тогочасної світової економіки і тільки тоді в неї утворюється звичайна фінансова система і господарська інфраструктура. А якби нічого цього не було, тоді б і залишилася країна колишньою Московією – далекою та дикуватою, хоча через якийсь час в ході «політичної та державної еволюції» відбулися точно такі ж зміни, які Петро I провів раніше.

Список використаних джерел

1. Джаббаров Р. Р. Петр Великий в оценке Н. М. Карамзина. URL: <https://hfrir.jvolsu.com/index.php/ru/component/attachments/download/1876>
2. Павленко Н. И. Петр I. URL: http://militera.lib.ru/bio/pavlenko_ni02/index.html
3. «Табель о рангах всех чинов, воинских, статских и придворных...». Полное собрание законов Российской империи, с 1649 года. URL: https://nlr.ru/e-res/law_r/search.php?part=28&regim=3
4. Гусев И. Е. Флот Петра I. URL: <https://books.google.com.ua/books?id=9OMVEAAAQBAJ&pg=PA18&dq=%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%8C%D1%8F+%D0%BF%D0%B5%D1%82%D1%80+1&hl=uk&sa=X&ved=2ahUKEwj2IPahj7L3AhUPAxAIHVgIA-U4ChDoAXoECAkQA#v=onepage&q=%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%8C%D1%8F%20%D0%BF%D0%B5%D1%82%D1%80%201&f=false>

Анастасія Гога

КВІНТЕСЕНТНІ ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕРНЕТ-ВЕРСІЇ ГАЗЕТНОГО ВИДАННЯ „СЬОГОДНІ”

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю комплексного аналізу квінтесентних особливостей інтернет-версій газетних видань. Різновекторну аспектність інтернет-журналістики порушують у статтях дослідники І. Артамонова, К. Афанасьєв, Д. Белл, Л. Городенко, А. Данилюк, М. Кастельса, О. Колісник, О. Коцарев, М. Маклюен, О. Мелешенко, Б. Потятиник, О. Тоффлер та ін.

У журналістикознавстві Інтернет-газети традиційно диференціюють на три типи: Інтернет-копія паперового видання, модифікована онлайн-версія друкованого часопису, власне Інтернет-газета [2]. До функціонально-необхідних структурних елементів Інтернет-газет належать: «логотип газети; рекламний блок, зроблений у вигляді банера; меню рубрик; заголовки-посилання останніх новин («новини часу»), опція для швидкого пошуку в усьому текстовому масиві газети певних новин, слів, фраз» [2]. В Інтернет-газетах зникає поняття випуску номера. На думку А. Данилюка: